

גמרא סדורה מסכת מנחות

פרק ב' - "הקומץ את המנחה"

פרק זה לכבוד חתונתם של
ירום ועדי אלבוים המתוקים
ד' אלול תשע"ח
בורא עולם בקנין - השלם זה הבנין
באהבה, שמחה ובריאות
בגשמיות וברוחניות

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות
עם רש"י

בהצלחה - יגעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות

דניאל ברק וינט

טל' - 0526071122

דוא"ל vinetdb81@gmail.com

עתניאל ד.ג. הר חברון 9040700

כל הזכויות על הטקסט שמורות למכון ממרא.
כל הזכויות על הניקוד, הפיסוק והחלוקה לסוגיות ופסקאות
שמורות לעמותת "וכל בנייך לימודי ה'" ולדניאל ברק וינט.

ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד וללא מטרות רווח.

י"ב אלול תשע"ח

מסכת מנחות פרק ב' - "הקומץ את המנחה"

1. יג, א-ב

מתניתין

הקומץ את המנחה לאכול שירה,

או להקטיר קומצה למחר - מודה רבי יוסי בזה: שהוא פיגול,

וחייבין עליו פרת.

להקטיר לבונתה למחר - רבי יוסי אומר: פסול,

ואין בו פרת.

וחכמים אומרים: פיגול,

וחייבין עליו פרת.

אמרו לו: מה שינה זה מן הזבח?

אמר להו:

שהזבח - דמו ובשרו ואימוריו אחד,

ולבונה - אינה מן המנחה.

גמרא

למה לי למיתנא "מודה רבי יוסי בזה"?

משום דקא בעי למיתנא סיפא: "להקטיר לבונתה למחר רבי יוסי אומר: פסול ואין בו פרת",

מהו דתימא: טעמא דרבי יוסי משום דקסבר: "אין מפגלין בחצי מתיר",

ואפילו רישא נמי,

קא משמע לן דבהא מודה.

רש"י

הקומץ רבי יוסי אומר כו'.

טעמא מפרש בגמ':

מה שינה זה מן הזבח. ששוחטו

ע"מ להקטיר אימוריו למחר

פיגול:

אינה מן המנחה. מפרש בגמ':

גמ'

אין מפגלין בחצי מתיר. שאם

חישב לעבוד למחר עבודת חצי

מתיר הוא דפליג ר' יוסי:

קמ"ל דבהא מודה. דטעמא לאו

משום הכי הוא אלא משום

דמפרש לקמן אין מתיר מפגל

מתיר:

דקדוק שפירש ה"ר שמואל ואביו ה"ר מאיר זלה"ה:

וקיימא לן דאותן שירים אסורין באכילה. ואי הוה מותרים הוה קומץ מפגל ואי הוה פסולים לגמרי כגון דנטמאו או חישב עליהם לאכלן חוץ למקומן תו לא מצי למידק בעיא בפיגול דהא לא קרב המתיר כמצותו אבל היכא דחסרי מי אמרינן הואיל ואיתנהו קצת לא חשיב פסול וכמו שקרב מתיר כמצותו דמי ויכול לקובעו בפיגול בהקטרת קומץ שאם חישב בשעת הקטרה לאכול שירים למחר אית בהו פיגול בשירים או דלמא הואיל ואבודין באכילה הוה כמחשב לאכול דבר שאין דרכו לאכול:

ולאפקועינהו מידי מעילה. דאילו קדשי קדשים מועלין בכל הזבח קודם זריקה אבל משנורק הדם אימורים לגבוה והבשר לכהנים ואין מעילה אלא באימורין שהן חלק המזבח והבשר אין בו מעילה וגבי מנחה נמי קודם הקטרה יש מעילה אפי' בשירים ולאחר הקטרה אין מעילה בשירים כדתנן בפרק חטאת העוף (מעילה דף ט. ט.) המנחות מועלין בהן משהוקדשו קרב הקומץ חייבין עליהם משום פיגול ונותר וטמא ואין מועלים בשירים וקא מיבעיא להו מהו דתיהו הך הקטרה דומה לשאר הקטרות למפקע שירים מידי מעילה: אפי' לר' עקיבא דאמר זריקה מועלת. דתנן (שם דף ו. ו.) בשר קדשי קדשים וכו' ר"ע אומר אין מועלין בו וחייבין עליו משום פיגול ונותר וטמא דזריקת דם מועלת ליה לקבוע בפיגול ולהוציא אתו מידי מעילה אע"פ שאינה מתירתו באכילה:

מחמת דבר אחר. שיצאו דבאימורין גופייהו ליכא שום פסול: אפי' לר' אליעזר. דפליג אדברי עקיבא: מנא אמינא לה דתנן הקומץ כו' זה הכלל כו' עד פיגול וחייבים עליו כרת. דאם חישב באחת מן העבודות להקטיר קומצה למחר או כזית מקומצה למחר או לאכול שירה למחר או כזית משיריה למחר פיגול וחייבין עליו כרת ותני ר' חייא במתניתיה הקומץ את המנחה לאכול שירה למחר פיגול אבל לאכול כזית משיריה למחר פיגול לא קתני מ"ט לא תני כזית משיריה דהא אכתי לא חסרו שירים עד לאחר קמיצה דאי חסרו קודם קמיצה הויה לה מנחה פסולה ואינה נקמצת כלל ומאי טעמא לא תני או כזית משיריה למחר:

לאו כגון דאיתרמי מילתא דחסרו שירים אחר קמיצה. וקמו להו אכזית וכיון דבמתן כלי ובהילוך והקטרה לא מיתני או כזית משיריה למחר דהא כבר חסרו להו ולא הוה מצי למיתני הריני מוליך או מקטיר לאכול שירה למחר או כזית משיריה למחר דהא שירים וכזית משירים חדא מילתא היא ולא איתרמי ליה כזית דהא חסרו להו אחר קמיצה וקמו להו אכזית הלכך בקמיצה נמי לא תני או כזית הכי גרסינן בקמיצה נמי לא תני או כזית ול"ג בשיריה:

הא מני ר' אליעזר היא וכו'. ה"ג וכיון דבקומץ לא מתני ליה או כזית בשירים נמי לא תני או כזית כלומר כיון דלא מצי למיתני להקטיר קומצה למחר או כזית מקומצה למחר דמחשבה דכזית קומץ לאו כלום הוא ולא מפגלין הלכך בשירים נמי לא תני או כזית באחת מכל ד' העבודות ולא משום דאיסור שירים דהא לא מיירי רבי חייא באיסור שירים והוה ליה למיתנא בקמיצה ובמתן כלי ובהילוך ובהקטרה על מנת לאכול שירה למחר או כזית משיריה למחר אלא משום דלא מיתני ליה גבי קומץ או כזית מקומצו למחר הלכך בשירים נמי לא תני או כזית:

אמר ליה אביי. הא דלא תני רבי חייא או כזית לאו כדאמרת כגון דחסרו שירים אלא שירים איתנהו בעיניהו והאי דלא קתני כזית רבי חייא בשירים משום דסבר כר"א דאמר עד שיקריב את כולו הכא נמי כשחישב אכזית לא הוה פיגול עד שיהא מחשב אכוליה קומץ וכיון דבקומץ לא מיתני ליה או כזית בשירים נמי לא תני ולעולם לא חסרו השירים ומשום הכי תנא סיפא פיגול וחייבין עליו כרת הואיל ולא חסרו השירים אבל היכא דחסרו אימא לך דלא מהניא להו הקטרה למיקבעינהו בפיגול:

ור' אליעזר אומר עד שיקריב את כולו. דהואיל וכולו כליל בעינן שיהא הכל קרב הכא נמי סבר לא הוה פיגול עד שיהא מחשב להקטיר כל הקומץ דאי אמר הריני קומץ ע"מ להקטיר כזית מן הקומץ או ע"מ לאכול כזית משיריה למחר לא הוה פיגול: אי ר' אליעזר הוא. הך בריתא דר' חייא אמאי קתני בה להקטיר קומצה למחר פיגול:

היא. דכתיב במילואים אשה הוא דמשמע שלם:

הנך דאיכא גוואי. דלא יצאו והכי נמי הני דלא נטמאו כשירות דמהניא להו זריקה שבדם הזבח (דמלואים): מאן שמעת ליה דאמר זריקה מועלת ליוצא. דהוה כזבח מעלייא לכל עניינים דמה נשתייר לפנים כשר לאכול ונוהג בו נמי פיגול דקתני הכא הנך דאיכא גוואי כשרות דזריקה מהניא ליוצא:

וקאמר נפרסה לא. דהיינו חסרו שירים אלמא כרב הונא דאמר כי חסרו שירים אפילו ר"ע מודה דלא מהניא הקטרה לא להתיר ולא למיקבע בפיגול וכי"ש רבי אליעזר: ע"א הוא בלחם הפנים כתיב אבל לרבנן לא איתיה הכי משום דקאמר מאן שמעת ליה דאמר זריקה מועלת ליוצא וכו' ובלחם הפנים ליכא זריקת דם: מי קתני בהדיא הא יצאת הנך דאיכא גוואי כשרות למידק דר"ע היא: אבל יצאת לא אמרינן הנך דאיכא גוואי כשרות אלא כולן פסולות ור' אליעזר הוא ובדין הוא דאיבעי ליה למיתני יצאת ולא נפרס והא דקתני נפרס וכו' ולעולם לאו כרב הונא אלא כדברא דאמר הקטרה מהניא נמי לחיסרון ואליבא דר"ע לחוד: עד כאן הדקדוק שפירש ה"ר שמואל ואביו ה"ר מאיר:

2. יג, ב

"להקטיר לבונה למחר רבי יוסי אומר פסול ואין בו פרת".

אמר ריש לקיש:

"אומר ה'ה רבי יוסי:

אין מתיר מפגל את המתיר.

וכן אתה אומר:

בשני בויכי לבונה של לחם הפנים - שאין מתיר מפגל את המתיר".

מאי "וכן אתה אומר"?

מהו דתימא: טעמא דרבי יוסי בלבונה משום דלאו מינה דמנחה היא,

אבל בשני בויכי לבונה דמינה דהדדי ניהו, אימא: מפגלי אהדדי,

קא משמע לן.

ומי מצית אמרת טעמא דרבי יוסי בלבונה לאו משום דלאו מינה דמנחה היא!?

והא קתני סיפא: "אמרו לו מה שינה מן הדבח?"

אמר להן: הדבח דמו ובשרו ואימוריו אחד ולבונה אינה מן המנחה!"

מאי "אינה מן המנחה"?

אינה בעיכוב מנחה,

דלאו כי היכי דמעכב להו קומין לשירים

דכמה דלאו מתקטר קומין לא מיתאכלי שירים,

הכי נמי מעכב לה ללבונה!

אלא, אי בעי האי - מקטר ברישא,

ואי בעי האי - מקטר ברישא.

ורבנו?

כי אמרינן: "אין מתיר מפגל את המתיר" (גבי שחט אחד מן הכבשים לאכול מחבירו למחר דאמרת שניהם קשרים),

הני מילי היכא דלא איקבעו בחד מנא,

אבל היכא דאיקבעו בחד מנא - כחד דמי.

רס"י

אומר היה ר' יוסי. כלומר ה"ט

דרי יוסי:

אין מתיר מפגל את המתיר. אין

עבודת מתיר זה כגון קומץ

מועלת לפגל מתיר האחר

הלבונה במחשבה שהוא מחשב

על הלבונה בעבודת הקומץ:

וכן אתה אומר בבזיכי לבונה.

שאם הקטיר האחד מבזיכי לחם

הפנים ע"מ להקטיר האחר

למחר אינה מחשבה לפגל:

מאי וכן. פשיטא דכל היכא

דאיכא שני מתירין פליג ר' יוסי:

לאו מינה דמנחה היא. דזו סולת

וזו לבונה:

אינה בעיכוב מנחה. כלומר

לעולם טעמא משום דאין מתיר

מפגל את המתיר וה"ק להו

הזבח כולו אחד והדם הוא מתיר

את האימורים הלכך כי חישב על

האימורים חוץ לזמנו בשעת

עבודת דם לאו שני מתירין ניהו

אבל לבונה אינה מעכבת מנחה

אינה בכלל עכוב שירים ואין

הקומץ מעכב הלבונה מהקטיר

כי היכי דמעכב שיריים הילכך

הויא לבונה מתיר בפני עצמו

ואמר אין מתיר מפגל את

המתיר:

היכא דלא איקבעו בחד מנא.

כגון גבי כבשי עצרת דמודו רבנן

בסיפא דמתני' שחט אחד מן

הכבשים לאכול מחבירו למחר

שניהם כשרים דשניהם מתירין

את הלחם התם ודאי אמר אין

מתיר מפגל את המתיר:

3. יג, ב

רפ"י

ליקוט לבונה. דלאחר הקטרת הקומץ היה מלקט הלבונה מעל הסלת ומקטירו: **משום הולכה נגעו בה.** שזה שליקטה ונתנה לכהן מיעט בהילוך הכהן והולכה אחת מן העבודות דגמרי' מזבחים דכתיב בהו הולכה דכתיב והקריבו בני אהרן ואע"ג דאמר מר (זבחים דף ד. ד.) זו קבלת הדם אפי"ה לשון הולכה הוא כדאמרינן בסוף הכל חיובין בראייה (חגיגה יא.): **שלא ברגל.** כגון זר שלא זו ממקומו אלא ליקט והושיטה לכהן: **תנינא.** דליקוט לבונה עבודה היא: **זה הכלל.** בפ"ק וקחשיב להנך ד' עבודות חשובות קומץ דמי לשוחט דזה נוטל ומפריש חלק לגבוה מחלק כהנים וכן זה: **התם ממילא.** נופל הדם במזרק הכא שקיל קומץ ורמי בכלי: **ה"נ.** בליקוט לבונה: **קדושת כלי הוא.** דמקדש מקבל דם בכלי והנותן בכלי מקדש ה"נ קומץ בכלי ובדבר זה דומין אבל ליקוט לבונה דלא דמי לחדא מהנך לאו עבודה היא:

אמר רבי ינאי:
ליקוט לבונה בזר - פסול.

מאי טעמא?

אמר רבי ירמיה:
משום הולכה נגעו בה.

קסבר: הולכה שלא ברגל - שמה הולכה.
והולכה בזר - פסולה.

אמר רב מרי:
אף אגן נמי תנינא:

"זה הכלל"
כל הקומץ,
ונותן בכלי,
והמוליד,
והמקטיר."

בשלקמא: **"קומץ"** - היינו שוחט,
"מוליד" - נמי היינו מוליד,
"מקטיר" - היינו זורק,

אלא: **"נותן בכלי"** - מאי קא עביד?

אילימא: משום דדמי ל'קבלה' - מי דמי? ה"תם - ממילא, ה"כא - קא שקיל ורמי!

אלא: משום דכיון דלא סגי' ליה דלא עבד לה - עבודה חשובה היא,

על כרחיך משוי' לה כ'קבלה',

הכי נמי כיון דלא סגי' ליה, דלא עבד לה - עבודה חשובה היא,

על כרחיך משוי' לה כ'הולכה'.

לא!

לעולם דדמי לקבלה,

ודקא קשיא לך: ה"תם - ממילא, ה"כא - קא שקיל ורמי!

מכדי תרוייהו: קדושת כלי הוא,

מה לי ממילא, מה לי קא שקיל ורמי!

4. יג, ב - יד, ב

רפ"י

מתני'
שני כבשים. כבשי עצרת דכתיב ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים (ויקרא כג) ואותם כבשים מתירין ומקדשין לשתי הלחם ואע"ג דז' כבשים ופר ואילים שנים ושעיר עזים כתיבי התם מפרש בפרק התכלת (לקמן ז). שאין הלחם קדוש אלא בשחיטת שני כבשים שלמים הואיל והזקקו עמו בתנופה: **אותו החלה או אותו הסדר כו'**. וטעמא דרבי יוסי מפרש בגמ':

גמ'
ימין ושמאל. לאו דוקא: **לא נתפגל ירך שמאל**. והאוכלה אין חייב כרת: **אילו איטמי חד אבר**. לאחר שהופרש מן הבשר: **לעולם אין בו כרת**. בלחם האחר שלא חישוב עליו: **עד שיפגל בשתייהן החלות בכזית**. כלומר אפילו לא פיגל אלא בכזית בין שתייהן הוי כולהו פיגול: **באחת מהן**. לא נתפגלה חבירתה: **אפילו באחת מהן נמי**. דהא אמר במתני' זה וזה פיגול:

אי אמרת בשלמא. גבי יריכות דמזבח אחד אתו חד גופא ניהו ואי פיגל בזו נתפגלה זו משום הכי מצטרפות חלות חצי זית מזו וחצי זית מזו כי ערביהו דחישב על מנת לאכול כזית למחר בין שתייהן דמהני להו מה שעירבו זה במחשבתו כאילו באו שתייהן מגוף אחד דאמרינן לקמן (דף יד): דעירב מחשבתו מהני לצרפן וגבי חלות ה"ט דבאחת מהן לא נתפגלה חבירתה משום דלא מחד גופא אתו ובמחשבתו נמי לא עירבן:

אלא אי אמרת. גבי יריכות דמחד גופא אתו תרי גופי ניהו ואם פיגל זו בלא זו לא נתפגלה זו גבי חלות כי ערבן לאכול כזית משתייהן מי מצטרפי מי מהניא עירוב מחשבתו למיהווי חד גופא טפי מחיבור זבח דלא מהני להו לירצות: **רבי היא**. ור' יוסי לא איירי בהו ולא תקשי לרב הונא:

לאכול חצי זית מחלה זו. למחר: **שזה כשר**. להקטיר אימוריו ולאכול בשר דהא לא חישוב אלא חצי אכילה בחצי מתיר:

אבל אמר כזית משתייהן. דערבן לחלות במחשבתו ואמר בכל אחד ואחד מן הכבשים הריני שוחט ע"מ לאכול כזית משתייהן [למחר] מצטרפי:

ורבי אליבא דמאן אמרה. להא מתניתין דקתני לעיל לעולם אינו חייב עד שיפגל בשתייהן בכזית בשתייהן אין באחד מהן לא:

אלא אליבא דרבי יוסי אמרה. וקתני דמצטרפות החלות: **והדרא קושיין לדוכתא**. דאי אמרת בשלמא יריכות חד גופא הוא כו' כדאמרינן לעיל (דף יג):

לעולם אליבא דרבנן. ודקשיא לך אפי' באחת מהן נמי לא תימא בשתייהן דהא ודאי אפילו באחת מהן נמי:

אלא אימא עד שיפגל בשניהם. הכבשים ואפילו בכזית דשחט ב' כבשים ע"מ לאכול כזית מחלה אחת או מב' חלות אבל אם חישוב בכבש אחד לאכול כזית אחד מן החלות ובשחיטת האחר לא חישוב לא הוי פיגול דאין מפגלין בעבודת חצי מתיר:

מתניתין

שחט שני כבשים לאכול אחת מן החלות למחר
הקטיר שני בזיבין לאכול אחד מן הסדרים למחר
רבי יוסי אומר:

אותו החלה, ואתו הסדר שחיבב עליו - פיגול,

וחייבין עליו כרת,

והשני - פסול,

ואין בו כרת.

וחכמים אומרים:

זה וזה - פיגול,

וחייבין עליו כרת.

גמרא

אמר רב הונא:

אומר היה רבי יוסי: פיגל בירך של ימין - לא נתפגל הירך של שמאל.

מאי טעמא?

איבעית אימא: סברא,

ואיבעית אימא: קרא.

"איבעית אימא: סברא" - לא עדיפא מחשבה ממעשה הטומאה,

אילו איטמי חד אבר מי איטמי ליה כוליה?!

"ואיבעית אימא: קרא" - "והנפש האוכלת ממנו עונה תשא"⁸⁶ (ויקרא ז, יח) -

"ממנו" - ולא מחבירו.

איתיביה רב נחמן לרב הונא:

"לעולם אין בו כרת עד שיפגל בשתייהן בכזית".⁸⁷

"בשתייהן" - אין,

באחת מהן - לא!

מני?

אילימא רבנן - אפילו באחת מהן נמי!

אלא פשיטא רבי יוסי,

אי אמרת בשלמא: חד גופא הוא - משום הכי מצטרף.

אלא אי אמרת: תרי גופי ניהו - מי מצטרפי?!

יד, א

הא מני? רבי היא.

דתניא:

"השוחט את הכבש לאכול חצי זית מחלה זו,

וכו חבירו לאכול חצי זית מחלה זו:

רבי אומר:

אומר אני: שזה כשר."

טעמא דאמר "חצי" "חצי",

אבל אמר כזית משתייהן - מצטרף.

ורבי אליבא דמאן?

אי אליבא דרבנן - אפילו באחת מהן נמי!

אי אליבא דרבי יוסי - הדרא קושיין לדוכתיה!

לעולם, אליבא דרבנן,

ולא תימא: עד שיפגל בשתייהן,

אלא אימא: עד שיפגל בשניהן, ואפילו באחת מהן.

⁸⁶ ואם האכל ואכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פיגול יהיה והנפש האוכלת ממנו עונה תשא

⁸⁷ גירסת וילנא: (וחכמים אומרים) ברכת הזבח אומר שמילים הללו טעות סופר.

ולאפוקי מדרבי מאיר, דאמר: "מפגלין בחצי מתיר" (מנחות טז.), קא משמע לן: דלא.

רפ"י

ולאפוקי מדר"מ. דאמר בסוף מתני' מפגלין בעבודת חצי מתיר דקתני שחט אחד מן הכבשים לאכול שתי חלות למחר ר"מ אומר פיגול וחייבין עליו כרת ואי קשיא הקומץ את המנחה אמאי פוסל במחשבתו הא עבודת חצי מתיר הוא דהאיכא נמי לבונה תריץ בקמיצה ודאי עבודה שלימה היא דהא ליכא קמיצה בלבונה תדע דהא בהקטרת קומץ אם חישב לאכול שירים למחר פליגי רבנן ואמרי כיון דאיכא נמי הקטרת לבונה לא חשיבא הקטרת קומץ לפגל דקתני מתניתין פיגל בהקטרת קומץ ולא בלבונה כו' (דף יג.) וחכ"א אין פיגול עד שיפגל בכל המתיר ואי קשיא הא אוקימנא בריש פירקין (שם) לכ"ע מפגלין בחצי מתיר דקתני הקומץ ע"מ להקטיר קומצה למחר מודה ר' יוסי כו' והרי לא חישב אלא על חצי מתיר על הקטרת קומץ לאו פירכא היא דלא דמי להאי דהכא דהתם חישב על חצי מתיר בשעת עבודה שלימה והאי חישב בשעת חצי עבודה כגון שחיתת אחד מן הכבשים:

לעולם. משמע דמפיק ממילתא טובא: **ורבי יוסי היא.** דאמר במתניתין בשתיהן אין אבל באחת לא מפגלה חבירתה: **ולאפוקי מדר"מ.** דאמר מפגלין בעבודת חצי מתיר מדקאמר הכא ובשניהן היינו דקאמר ולעולם דמשמע אפילו פיגל אף בשתיהן: **ולאפוקי נמי מדרבנן.** דאמרי במתניתין פיגל באחת נתפגלה חבירתה (מדקתני הכא ובשתיהן) היינו דקאמר לעולם דמשמע לעולם אפי' פיגל בשניהן אין פיגול עד שיפגל אף בשתיהן:

פיגל בדבר הנעשה בחוץ כו'. גבי פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים כתיבי בתורת כהנים בפרשת פיגול בצו את אהרן להזות מדמו על הפרוכת הקטרת אימורין על מזבח החיצון:

לשפוך שירים. שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון: **לאיפגולי מאי.** מה יאכל מאותו פר שיתחייב כרת משום פיגול: **לאיפגולי דם.** כלומר דהאי דקתני פיגל בדם קאמר שאם יאכל מן הדם בשוגג יתחייב ב' חטאות אחת משום כרת דם ואחת משום כרת דפיגול:

הקומץ והלבונה. דמנחת ישראל והקטרת כו' דכל הנך אין להם מתירין שהם מתירין אחרים וקיימא לן (לקמן דף יז.) דאין פיגול אלא בדבר שיש לו מתירין או לאדם כגון שירי מנחה שהקומץ מתירין או למזבח כגון אימורי בהמה שדם מתירין ליקרב דגמרינן משלמים דכתיב בהו עיקר פיגול מה שלמים דבר שיש מתירין לאדם ולמזבח שזריקת דם מתיר האימורין ליקרב והבשר ליאכל אף כל דבר שיש לו מתירין או לאדם או למזבח לאפוקי הנך דאין אחר מתירין ואי קשיא פשיטא דקומץ לא מיחייבי עליה כרת משום פיגול דהא כי אכיל מיניה פקע ליה פיגוליה שהרי לא קרב המתיר תריץ כגון שהוצת האור ברובו דחשיב כמאן דקרב כדאמרינן לקמן (דף כו:) קומץ מאימתי מתיר שיריים באכילה משהוצת האור ברובו דלא חשיב כבשר אלא כשירי הדם:

מיפגלי. בשר: **הכא.** פיגל בירך ימין דחשיב בבשר גופיה: **כ"ש.** דמיפגלא אף של שמאל: **לאיפגולי מאי.** כלומר מי יתפגל במחשבה זו שיהיו חייבין כרת באכילתו: **אלא א"ר יוחנן.** ליתא לרב הונא ואם פיגל בימין פיגל בשמאל דהא חזינן אפי' לא חישב אלא בדם נתפגל בשר וגבי חלות ה"ט דרבי יוסי דאמר במתניתין דתרי גופי נינהו ואם פיגל בזו לא נתפגלה זו ולעיל קתני בשתיהן בכזית דמשמע מדמצטרפות דחד גופא נינחו:

אי הכי, מאי "לעולם"? אי אמרת בשלמא: בשתיהן ובשניהן ורבי יוסי היא, ולאפוקי מדרבי מאיר ומדרבנן קאתי, היינו דקאמר: "לעולם", אלא אי אמרת: רבנן ולאפוקי מדרבי מאיר - מאי "לעולם"?

ועוד, הא אמר רב אשי: תא שמע: **"רבי אומר משום רבי יוסי: פיגל בדבר הנעשה בחוץ - פיגל. בדבר הנעשה בפנים - לא פיגל. ביצד?"**

היה עומד בחוץ, ואמר: "הריני שוחט על מנת: להזות מדמו למחר" - לא פיגל, שמחשבה בחוץ בדבר הנעשה בפנים. היה עומד בפנים,

ואמר: "הריני מזה על מנת: להקטיר אימורין למחר, ולשפוך שיריים למחר" - לא פיגל, שמחשבה בפנים בדבר הנעשה בחוץ. היה עומד בחוץ,

ואמר: "הריני שוחט על מנת: לשפוך שיריים למחר, ולהקטיר אימורין למחר" - פיגל, שמחשבה בחוץ בדבר הנעשה בחוץ."

"לשפוך שיריים" - לאיפגולי מאי? אילימא: לאיפגולי דם - דם מי מיפגל?! והתנן:

"אלו דברים שאין חייבין עליהן משום פיגול: הקומץ, והלבונה, והקטורת, ומנחת כהנים, ומנחת נסכים, ומנחת כהן משיח, והדם" (זבחים מב:).

אלא פשיטא לאפגולי בשר. השתא, ומה התם דלא חשיב ביה בבשר גופיה, אמר רבי יוסי: מיפגל, הכא - דחשיב ביה בזבח גופיה לא כל שכן דפיגל בירך ימין פיגל בירך שמאל?!?

ועוד, האמר רבינא: תא שמע: **"הקומץ את המנחה: לאכול שיריה, או להקטיר קומצה למחר,**

מודה רבי יוסי בזו שפיגל, וחיבין עליו כרת" (מנחות יג.). **"להקטיר קומצה" - לאיפגולי מאי? אילימא: לאיפגולי קומץ - קומץ מי מיפגל? והתנן:**

"אלו דברים שאין חייבין עליהן משום פיגול: הקומץ" כו' (זבחים מב:). אלא פשיטא לאיפגולי שיריים, השתא, ומה התם: דלא חשיב בהו בשיריים גופיה - מיפגלי, הכא: דחשיב בהו בזביחה גופיה לא כל שכן?!

אלא אמר רבי יוחנן: היינו טעמא דרבי יוסי:

יד, ב

כ"י

הכתוב עשן גוף אחד והכתוב עשן ב' גופין. הכתוב עשן גוף אחד דמעכבי אהדדי דאין זו כשרה בלא זו דכתיב (ויקרא כג) שתיים שני עשרונים דמשמע שתיים ולא אחת וכתיב (שם) סלת תהיינה וכל הוייה עיכובא ואותו כתוב עצמו עשן שני גופין מדכתיב שתיים דמשמע דכל אחת לישתה ועריכתה בפני עצמה הלכך ערבינהו דאמר כזית בין שתיהן מתערבין ומצטרפין דהכתוב עשן גוף אחד:

פלגינהו. דאמר עיימ לאכול מן האחת ולא עירב חברתה עמה: **מפליגי.** ואין חברתה פיגול דהרי הכתוב עשן שני גופים יש לשונות אחרים בהלכה זו אבל זו עיקר:

הכתוב עשן גוף אחד, והכתוב עשן שני גופין. "גוף אחד" - דמעכבי אהדדי. "שני גופין" - דאמר רחמנא הא לחודה עבידא והא לחודה עבידא, ערבינהו - מתערבין, דהכתוב עשן גוף אחד, פלגינהו מיפליגי, דהכתוב עשן שני גופין.

5. יד, ב

רש"י

פיגל בלחמי תודה. שהן ארבעה מינים ופיגל באחד מן המינים מי פליגי רבי יוסי ורבנן בהא אם נתפגלו האחרים או לא מי אמרינן כיון דזבח אחד מתירן כחד דמיינן או דלמא כיון דלאו חד מינא הוא פליג רבי יוסי:
במנחת מאפה. שיש בה שני מיניו ה' חלות וה' רקיקין כדאמר בפרק התודה (לקמן דף נז) ואליבא דר"ש קנסיב להו מהו מי אמר הואיל וקומץ אחד לשניהם לא פליג רבי יוסי ואם פיגל בחלות נתפגלו רקיקין או דלמא כיון דשני מינין פליג:
וכן אתה אומר. דהכא נמי פליג:

בְּעֵי רַבִּי יוֹחָנָן:
 פִּיגֵל בְּלַחְמֵי תוֹדָה - מֵהוּ?

בְּמִנְחַת מֵאֶפֶה - מֵהוּ?

תָּנָא לִיה רַב תַּחְלִיפָא מְמַעְרְבָא:
**"וְכֵן אַתָּה אוֹמֵר בְּלַחְמֵי תוֹדָה,
 וְכֵן אַתָּה אוֹמֵר בְּמִנְחַת מֵאֶפֶה."**

6. יד, ב

רס"י

בשעת שחיטה כו'. אסתם זבח קאי שחיטה וזריקה מתירין נינהו שחיטה קדשה לדם כדאמר בשילהי פירקין (דף טז): ואמר התם הבא לקדש כבא להתיר דמי וזריקה מתרת הבשר:

קבלה והולכה. דלאו מתירין נינהו לא מצטרפין דקבלה אינה מתרת דאינה אלא לצורך זריקה: שחיטה וזריקה מרחקי אהדדי ומצטרפין וכ"ש קבלה והולכה דמקרבין:

אין מצטרפין. שתים מהן ביחד אם חישב בזו על חצי זית ובזו על חצי זית:

הא רבי הא רבנן. הא דתני אין מצטרפות רבי היא:

חצי מתיר וחצי אכילה. כגון כבש הוי חצי מתיר ולא חישב עליו אלא בחצי אכילה:

כולו מתיר וחצי אכילה. כגון שחיטה דכולו מתיר בדם וזריקה דכולו מתיר בבשר:

מי שמעת ליה. דאם חישב בזו בחצי זית ובזו בחצי זית דאין מצטרפין:

ואי אית ליה לרבי כולו מתיר וחצי אכילה. מצטרפין לפיגול:

ליגזר חצי מתיר וחצי אכילה. דליפסול אטו כולו מתיר וחצי אכילה דכרת הוא:

דהא רבי יוסי גזר. במתניי (לעיל דף יג.) בהקומץ את המנחה ע"מ להקטיר לבונתה למחר ואמר פסול ואע"ג דאין בו פיגול דגזר ליה אטו פיגול:

ורבנן. נמי במתניתין דקתני פיגול בהקטרת קומץ ע"מ לאכול שיריים למחר ולא פיגול בהקטרת לבונה:

ר"מ אומר פיגול. הן השיריים דאית ליה מפגלין בשעת עבודת חצי מתיר:

וחכ"א אין בו כרת כו'. כרת הוא דליכא אבל פסול הוא מלאכול דגזרינן אטו כרת ורבי אומר לעיל (עמוד א) בהדיא כשר:

תנו רבנן:

"בשעת שחיטה - חישב לאכול חצי זית, ובשעת זריקה - חישב לאכול חצי זית - פיגול, מפני ששחיטה וזריקה מצטרפין".

איכא דאמרי: שחיטה וזריקה דתרווייהו מתירין - אין, קבלה והולכה - לא.

ואיכא דאמרי:

הנך דמרחקו, וכל שכן הני דמקרבין.

איני והא תני לוי:

"ארבע עבודות אין מצטרפות לפיגול: שחיטה, זריקה, קבלה, והולכה!"

אמר רבא:

לא קשיא:

הא - רבי,

הא - רבנן.

דתניא:

"השוחט את הכבש, לאכול חצי זית מחלה זו, וכן חבירו לאכול חצי זית מחלה זו,

רבי אומר:

אומר אני: שזה בשר".

אמר ליה אב"י:

אימר דשמעת ליה לרבי:

חצי מתיר וחצי אכילה - כולו מתיר וחצי אכילה מי שמעת ליה?!

אמר ליה רבא בר רב חנן לאב"י:

ואי אית ליה לרבי:

כולו מתיר וחצי אכילה - לגזור חצי מתיר וחצי אכילה אטו כולו מתיר וחצי אכילה!

דהא רבי יוסי גזר,

ורבנן גזרי.

"רבי יוסי גזר" - דתנן:

"להקטיר לבונתה למחר,

רבי יוסי אומר:

פסול ואין בו כרת.

וחכמים אומרים:

פיגול, וחיביון עליה כרת".

ורבנן נמי גזרי,

דתנן:

"פיגל בקומץ, ולא בלבונה,

בלבונה, ולא בקומץ:

רבי מאיר אומר: פיגול,

וחיביון עליו כרת.

וחכמים אומרים: אין בו כרת,

עד שיפגל בכל המתיר" (מנחות טז).

אמר ליה:

הכי השתא!?

בשלא: ה'תם גזר רבי יוסי קומץ דלבונה אטו קומץ דמנחה,
 רבנן גזרי: קומץ אטו קומץ דמנחת חוטא,
 ולבונה אטו לבונה הבאה בבזיכין,
 כבשים נמי, כבש אטו כבש חבירו,
 בןד אטו בןד חבירו.

אלא הכא: מי איכא חצי מתיר וחצי אכילה בעלמא דליקום וליגזר!?

הכי נמי מסתברא דטעמא דרבנן משום הכי הוא:
 דקתני סיפא: "מודים חכמים לרבי מאיר:

במנחת חוטא ומנחת קנאות,
 שאם פיגל בקומץ - שפיגול,

וחייבין עליה ברת,

שהקומץ הוא המתיר" (מנחות ז).

הא למה לי למיתנא קלל? פשיטא!

מי איכא מתיר אחרתנא!?

אלא לאו הא קא משמע לן: דטעמא דקומץ משום דאיכא קומץ דמנחת חוטא דדמי ליה.

ר"י

קומץ דלבונה אטו הקטרת
 קומץ דמנחה. דדמו להדדי
 ובקומץ ע"מ להקטיר קומצה
 למחר מודה רבי יוסי דפיגול
 הוא:

ורבנן נמי דגזרי. דתפסול מנחה
 במחשב בשיריים בשעת הקטרת
 קומץ:

דמנחת חוטא. דהתם עבודה
 שלימה היא ומפגלת:

לבונה. נמי מחשב אשירים
 בשעת הקטרת לבונה דהייט
 דפסלי רבנן למנחה גזרה אטו
 מחשב בהקטרת לבונה בבזיכין
 דהתם פיגול גמור הוא שאין
 הקטרה אלא היא:

כבש. דאמרי רבנן במתני' שחט
 אחד מן הכבשים לאכול ב' חלות
 למחר או הקטיר אחד מן
 הבזיכין לאכול שני סדרים
 למחר דקאמרי רבנן אין בו כרת
 הא פסול איכא דגזרי חד כבש
 אטו כבש חבירו שלא ישחוט
 שניהם במחשבה דהתם פיגול
 בכל המתיר וכן בבזיכין כולו
 הנך גזירות דאיכא בעלמא דדמי
 להו הוי פיגול:

אבל הכא. בחצי מתיר וחצי
 אכילה דרבי מי איכא חצי מתיר
 וחצי אכילה בעלמא פיגול דנגזר
 הכא אטו התם:

מש"ה הוא. דמשכחי פיגול
 דדמי להו:

דקתני סיפא. דמתני' דפיגול
 בקומץ ולא בלבונה מודים
 חכמים כו' שאם חישב בקומץ
 או בהקטרת קומץ פיגול
 בשירים:

הא קא משמע לן. דטעמא דפסלי
 רבנן במחשב בשעת הקטרת
 קומץ דמנחת נדבה משום הכי
 הוא דאיכא דמנחת חוטא דדמי
 ליה שהם מודים שהוא פיגול:

7. יד, ב - טו, א

רס"י

מתני'

שאינן קרבן ציבור חלוק. הכי מסקנא דגמרא תלמוד ערוך בפיו של רבי יהודה ששנאה מרביתו שאין קרבן ציבור חלוק ואם נפסל חצי נפסל כולו:

גמ'

לפני זריקה. נטמאת אחת מן החלות של עצרת ובלחם הפנים לפני הקטרת בזיכין:

אבל לאחר זריקה. דזריקה מעלייתא הוא (הואיל) דברי הכל כו':

רבנן סברי הציץ מרצה. על טומאת אכילת כהנים למיהוי זריקה שנזרקה עליהן זריקה מעלייתא ומיהו כי מרצה ציץ למיהוי קרבן מעליא אבל טמא לא מישתרי באכילה דעבר ליה בלא מוהבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל (ויקרא ז):

ור' יהודה סבר אין הציץ מרצה. בטומאה שנגעה בדבר הנאכל לכהנים הלכך לא הוי זריקה מעליא ולא מישתרי טהור:

והא עולין. דד"ה ציץ מרצה על טומאה שנגע בעולין למזבח:

בזיכין. הווי עולין. יגעם זה לזה אם ירצה:

שאינן קרבן ציבור חלוק. ואפי' אי מגיעו בשניהם טמאים וקרוב צבור דוחה טומאה בפרק כיצד צולין (פסחים פ). ואמאי לא הוי טהור בטוהרתו הא ציץ מרצה על העולין והויא הקטרה מעלייתא ואסור לטמא את הטהור:

שבט אחד טמא. ביי"ד בניסן וס"ל לרבי יהודה שבט אחד איקרי קהל הלכך דוחה טומאה ויעשו כולן בטומאה עמו:

לפי שאין קרבן ציבור חלוק. ולדברי חכמים טהורים עושים הראשון והשבט עושין פסח שני: רבי יהודה למוז ערוך. ששנאה מרביתו:

מתניתין

נטמאת אחת מן החלות,

או אחד מן הסדרים:

רבי יהודה אומר:

שניהם יצאו לבית השריפה,

שאינן קרבן ציבור חלוק.

וחכמים אומרים:

הטמא - בטומאתו,

והטהור - יאכל.

גמרא

אמר רבי אלעזר:

מחלוקת לפני זריקה,

אבל לאחר זריקה - דברי הכל: הטמא - בטומאתו,

והטהור - יאכל.

ו"לפני זריקה" - במאי פליגי?

אמר רב פפא:

בציץ מרצה על אכילות קא מיפלגי,

רבנן סברי: הציץ מרצה על אכילות

ורבי יהודה סבר: אין הציץ מרצה על אכילות.

טו, א

אמר ליה רב הונא פריה דרב נתן לרב פפא:

והא 'עולין' - דהציץ מרצה על העולין, ופליגי.

דתנאי:

"נטמא אחד מן הבזיכין:

רבי יהודה אומר: שניהם יעשו בטומאה,

לפי שאין קרבן ציבור חלוק.

וחכמים אומרים: הטמא - בטומאתו,

והטהור - בטוהרתו!"

ועוד אמר רב אשי:

תא שמע:

"רבי יהודה אומר:

אפילו שבט אחד טמא וכל השבטים טהורין - יעשו בטומאה,

לפי שאין קרבנות ציבור חלוק".

והקא מאי "הציץ מרצה" איקא?!

ועוד האמר רבינא:

תא שמע:

"נטמאת אחת מן החלות,

או אחת מן הסדרין:

רבי יהודה אומר:

שניהם יצאו לבית השריפה,

לפי שאין קרבן ציבור חלוק.

וחכמים אומרים:

הטמא - בטומאתו,

והטהור - יאכל".

ואם איתא 'לפי שאין הציץ מרצה על אכילות' מיבעי ליה!

אלא אמר רבי יוחנן:

תלמוד⁸⁸ ערוך הוא בפיו של רבי יהודה, שאין קרבן ציבור חלוק.

⁸⁸ תיקון גירסה על פי השיטה מקובצת וכך מופיע בכתבי יד. במהדורת וילנא: למוד

8. טו, א

רש"י

מתני'

והתודה אינה מפוגלת. והאוכלה אין ענוש כרת:

גמ'

מ"ט. התודה מפגלת לחם. מדהוה ליה למיכתב והקריב חלות על זבח התודה וכתביב והקריב על זבח התודה חלות (תודת שלמיו) דמשמע תודה הם החלות הלכך כי אמר על מנת לאכול תודה למחר הוי לחם בכלל:

אבל תודה. הבהמה לא איקרי לחם הלכך כי מפגל לחם לא הויא בהמה בכלל:

הכבשים. של עצרת:

לחם גלל תודה. תודה עיקר ולחם טפל דשחיטת תודה מקדשה ללחם כדאמרינן בפי התודה (לקמן עח): יקריב קרבנו מלמד שאין הלחם קדוש אלא בשחיטת הזבח וכן לחם גלל כבשים דשחיטת כבשים מקדשים ללחם בפי התכלת (לקמן מו). תודה אין מניפין אותה עם החלות אבל כבשים מניפין אותם עם החלות דכתיב (ויקרא כג) והניף אותם וכתביב על לחם וגוי:

זה לזה. כבשים עם לחם:

אימא כו'. והוא הדין אי תנא כבשים הוה אמינא התם כי מפגלי כבשים מפגלי חלות צריכא:

מתניתין

התודה: מפגלת את הלחם,

והלחם: אינו מפגל את התודה.

ביצד?

שחט את התודה לאכול ממנה למחר: היא והלחם - מפוגליו.

לאכול מן הלחם למחר: הלחם - מפוגל,

והתודה - אינה מפוגלת.

הכבשים: מפגליו - את הלחם,

והלחם: אינו מפגל - את הכבשים.

ביצד?

השוחט את הכבשים לאכול מהו למחר: הם והלחם - מפוגליו.

לאכול את הלחם למחר: הלחם - מפוגל,

והכבשים - אינן מפוגליו.

גמרא

מאי טעמא?

אילימא: משום דרב כהנא,

דאמר רב כהנא: מנין ללחמי תודה שנקראו תודה?

שנאמר: "והקריב על זבח התודה חלות"⁸⁹ (ויקרא ז, יב) -

אי הכי, איפכא נמי!

הא לא קשיא:

לחם איקרי תודה,

תודה לא איקרי לחם.

אלא הא דקתני: "הכבשים - מפגליו את הלחם, והלחם - אינו מפגל את הכבשים" -

לחם היכא אשכחן דאיקרי כבשים?

אלא (לאו) היינו טעמא:

לחם גלל תודה,

ואין תודה גלל דלחם.

לחם גלל דכבשים,

ואין כבשים גלל דלחם.

וצריכי.

דאי אשמעינן תודה - התם הוא דכי מפגל בלחם, לא מפגלא תודה,

משום דלא הוזקקו זה לזה בתנופה,

אבל כבשים - דהוזקקו זה לזה בתנופה, אימא: כי מפגל בלחם ליפגלי נמי כבשים,

צריכא.

⁸⁹ אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה חלות מצות בלולת בשמן ודקיקי מצות משחים בשמן וסלת מרבכת חלת בלולת בשמן

9. טו, א-ב

רס"י

ממנה ומלחמה. כחצי זית מזה
 וכן מזה:
השתא זית כולו מלחם. דהויא
 מחשבה חמורה דלא בעיא צירוף
 אמרינן במתניתין דלא מיפגל
 תודה ממנה ומלחמה דבעי
 לצרופי מיבעיא:
או לא. פגלי לחם דשייר
 במחשבה:
תודה המפגל. תודה שסייעה
 לפגל לחם אין מתפגל
 כדקאמרינן התודה אינה
 מפוגלת:
הבא לפגל. חצי זית של לחם
 הבא לפגל גם את התודה ולא
 פגלהו אינו דין שלא יתפגל:
שזרע. משלו:
סמדר. כבר חננו ענבים וכן היה
 מעשה ואסרו את הזרעים טעמא
 מפרש לקמן:
האוסר. גפנים האוסרים את
 הזרעים:
הבא לאסור. זרעים:
קנבוס. קנבא:
לוף. מיני קיטנית:
אסרה תורה. בכרם אין זרעם
 כלה שיש להם שרש לייא קנבוס
 ולוף אסרה תורה דכתיב (דברים
 כב) כרמך כלאים זרעים הדומין
 לכרם ובהנך תולין אשכולות
 כעין ענבים: בעל הכרם לא עבד
 איסורא אלא הכא אכתי איכא
 למיפרך לימא קל וחומר:

בעא מיניה רבי אלעזר מרב:

השוחט את התודה לאכול כזית ממנה ומלחמה למחר - מהו לאיפגולי?

תודה - לא מיבעיא לי.

השתא כולו מלחמה - לא מיפגלא,

ממנה ומלחמה - מיבעיא?

כי קא מיבעיא לי: לאיפגולי לחם - מי מצטרפה תודה לאיפגולי ללחם או לא?

אמר ליה:

אף בזו,

הלחם - מפוגל,

והתודה - אינה מפוגלת.

ואמאי? לימא קל וחומר!

ומה תודה⁹⁰ המפגל - אין מתפגל,

הבא לפגל ולא פיגל - אינו דין שלא יתפגל!

ומי אמרינן קל וחומר כי האי גוונא?!

והתניא:

**"מעשה באחד שזרע ברמו של חברו סמדר,
 ובא מעשה לפני חכמים: ואסרו - את הזרעים,
 והתירו - את הגפנים."**

ואמאי? לימא קל וחומר הוא!

ומה האוסר - אינו נאסר,

הבא לאסור ולא אסר - אינו דין שלא יתאסר!

הכי השתא?!

התם קנבוס ולוף - אסרה תורה,

(דתנן "היתה שדהו זרעה קנבוס ולוף לא יהא זרע על גביהם שהו עושות לשלש שנים")⁹¹,

שאר זרעים - מדרבנן הוא דאסרי,

האי דעביד איסורא - קנסויה רבנן,

האי דלא עביד איסורא - לא קנסויה רבנן.

אבל הכא - לימא קל וחומר!

ואיכא דמתני לה אכבשים.

בעא מיניה רבי אלעזר מרב:

השוחט את הכבשים לאכול כזית מהן ומלחמן - מהו?

לאיפגולי כבשים - לא קא מיבעיא לי,

השתא, כולו מלחם - לא מפגלי,

מהן ומלחמן - מיבעיא?

כי קא מיבעיא לי: לאיפגולי לחם,

מי מצטרפי כבשים לאיפגולי ללחם, או לא?

אמר ליה:

אף בזו,

הלחם - מפוגל,

והכבשים - אינן מפוגלין.

⁹⁰ מילה זו בוילנא בסוגרים עגולות. רשי גורס. אינו נמצא בכתבי יד ומסורת הש"ס לא גורס.

⁹¹ חלקו אם גורסים את המשנה כחלק מהסוגיה. הרמב"ם גרס ולפיו הסביר את הסוגיה, לרש"י אין שום ראיה ממשנה זו.

בשיטה מקובצת לא גרסו.

כ"י

כ"ש אכבשים. מצטרפין הן והלחם לפגל הלחם:
אבל תודה לא. פשיט ליה דלא פגיל לחם:
בעי רבי אבא זוטי כו' מחבירו. ולא פירש כבש:
ולא מיפגל. כדקתני במתניי בסיפא שחט אי מן הכבשים לאכול מחבירו למחר שניהם כשרים דאין מתיר מפגל את המתיר או דלמא חבירו לחם משמע ומפגל לחם:

ואמאי? לימא קל וחומר!
 ומה המפגל - אינו מתפגל,
 הבא לפגל ולא פיגל - אינו דין שלא יתפגל!?

ומי אמרינן קל וחומר כי האי גונא?!
 והתניא:

"מעשה באחד שזרע ברמו של חבירו סמדר... וכו',

ואמאי? לימא קל וחומר!
 מה האוסר - אינו נאסר,
 הבא לאסור ולא אסר - אינו דין שלא יתאסר!?

הכי השתא, התם קנבוס ולוף - אסרה תורה,
 שאר זרעים - מדרבנן הוא דאסרי,
 האי דעבד איסורא - קנסוה רבנן,
 דלא עבד איסורא - לא קנסוה רבנן.
 אבל הכא - לימא קל וחומר: מאן דמתני לה אתודה - כל שכן אכבשים,
 ומאן דמתני לה אכבשים - כבשים הוא דהוזהבין לה לזה לתנופה -
 אכל תודה דלא הוזהבין לה לזה בתנופה לא!

רבי אבא זוטי בעי לה הכי:

בעא מיניה רבי אלעזר מרב:
 השוחט את הכבש לאכול כזית מחבירו למחר - מהו?

"חבירו": כבש משמע - ולא מפגל,
 או דלמא:
 לחם משמע - ומפגל ליה?

אמר ליה:

תניתוה:

**"שחט אחד מן הכבשים לאכול ממנו למחר - הוא פיגול,
 וחבירו כשר.**

לאכול מחבירו למחר - שניהם בשרים (מנחות טז.).

אלמא: "חבירו" - כבש משמע.

דלמא דפריש ואמר: "חבירו כבש".

10. טו, ב

כ"י

מתני'

מפגל את הנסכים. שהשותה מהם חייב כרת משום פיגול שמשקדשו בכלי שוב אין להן פדיון וקדושתן קדושה:

גמ'

שדם הזבח מתירן ליקרב. והוי דבר שיש לו מתירין למזבח ונוהג בהן פיגול דכל דבר שיש לו מתירין יש בו פיגול במסי' יומא בפי' הוציאו לו (דף ס.):

ונסכיו מכאן ועד י' ימים. דאמר מר לקמן (דף מד:) מנחתם ונסכיהם אפילו למחר אלמא לאו מזביחה נינהו:

אף אני לא אמרתי. אם פיגול בזבח שיהו הנסכים שיביא לסוף י' ימים מפוגלים אלא בבאים עם הזבח:

אמרו לו אפשר לשנותו לזבח אחר. הלכך לא מיפגלי:

בשחיטה. דהאיך הוקבעו לזבח זה ואין רשאין לשנותם לאחר: כלחמי תודה. שהשחיטה קובעתו כדאמרי' בהתודה כדפרישית לעיל:

מתניתין

הזבח - מפגל את הנסכים משקדשו בכלי,

דברי רבי מאיר.

הנסכים - אינן מפגלים את הזבח.

כיצד?

השוחט את הזבח לאכול ממנו למחר - הוא ונסכיו מפוגלין.

להקריב נסכיו למחר - הנסכים מפוגלין,

הזבח אינו מפוגל.

גמרא

תנו רבנן:

"נסכי בהמה - חייבין עליהן משום פיגול, מפני שדם הזבח מתירן לקרב,

דברי רבי מאיר.

אמרו לו לרבי מאיר:

והלא אדם מביא זבחו היום ונסכיו עד עשרה ימים.

אמר להן: אף אני לא אמרתי אלא בבאין עם הזבח.

אמרו לו: אפשר לשנותו לזבח אחר."

אמר רבא:

קסבר רבי מאיר: הוקבעו בשחיטה כלחמי תודה.

11. טו, ב

רש"י

לוג שמן כו'. אם פיגל בשחיטת האשם:
מתירו לבהונות. כדכתיב (ויקרא יד) על דם האשם דכל זמן שלא נתן מן הדם מעכב השמן כדאמרי' בפ"ק (לעיל ה.):

תנו רבנן:

"לוג שמן של מצורע - חייבין עליו משום פיגול,
 מפני שדם אשם מתירו לבהונות,

דברי רבי מאיר.

אמרו לו לרבי מאיר: והלא אדם מביא אשמו היום ולוגו מיכן ועד עשרה ימים!
 אמר להן: אף אני לא אמרתי אלא בבא עם האשם.
 אמרו לו: אפשר לשנותו לאשם אחר."

אמר רבא:

קסבר רבי מאיר: הוקבע⁹² בשחיטה פלחמי תודה.

⁹² על פי כתבי יד, בוילנא: הוקבעו

12. טז, א-ב

רס"י

מתני'

פיגל בקומץ. בהקטרת קומץ
 חישב על השירים:
 עד שיפגל בכל המתיר. והקטרת
 אחד מהן חצי מתיר הוא דאיכא
 נמי הקטרת חבירו:

גמ'

שנתן הקומץ כו'. כלומר
 הקטרה ראשונה הקטיר
 בשתיקה ושניה במחשבה אבל
 חישב בראשונה ושתק בשניה
 פיגול לדברי הכל:

להא שמעתא. דרב:

בד"א. דמחשבת עבודה הקומץ
 מפגל בברייתא דמנחות:

בקמיצה כו'. דבהנך ג' עבודות
 אין דומה להן בלבונה הילכך
 כולו מתיר הוא הולכה מפרש
 בגמ' לקמן בשמעתין דהא איכא
 בלבונה:

קתני מיהא כו' ופליגי. ותיובתא
 דרב:

מתניתין

פיגל:

בקומץ ולא בלבונה,

בלבונה ולא בקומץ:

רבי מאיר אומר: פיגול,

וחייבין עליו כרת.

וחכמים אומרים: אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר.

ומודים חכמים לרבי מאיר: במנחת חוטא,

ובמנחת קנאות - שאם פיגל בקומץ שהוא פיגול,

וחייבין עליו כרת,

שהקומץ הוא המתיר.

שחט אחד מן הכבשים לאכול שתי חלות למחר,

הקטיר אחד מן הבזיבין לאכול שני סדרים למחר:

רבי מאיר אומר: פיגול,

וחייבין עליו כרת.

וחכמים אומרים: אין בו כרת,

עד שיפגל בכל המתיר.

שחט אחד מן הכבשים לאכול ממנו למחר: הוא - פיגול,

וחבירו - כשר.

לאכול מחבירו למחר - שניהם נשרים.

גמרא

אמר רב:

מחלוקת שנתן את הקומץ בשתיקה,

ואת הלבונה במחשבה,

אכל נתן הקומץ במחשבה,

ואת הלבונה בשתיקה - דברי הכל: פיגול,

שכל העושה - על דעת ראשונה הוא עושה.

ושמואל אומר:

עדיין הוא מחלוקת.

וכן אמר רבי יוחנן:

עדיין היא מחלוקת⁹³.

ייתיב רבא וקאמר לה להא שמעתא.

איתיביה רב אחא בר רב הונא לרבא:

במה דברים אמורים: בקמיצה,

ובמתן כלי,

ובהילוך,

אבל בא לו להקטרה - נתן את הקומץ בשתיקה, ואת הלבונה במחשבה.

את הקומץ במחשבה ואת הלבונה בשתיקה:

רבי מאיר אומר: פיגול,

וחייבין עליו כרת.

וחכמים אומרים: אין בו כרת,

עד שיפגל בכל המתיר."

קתני מיהא: "נתן את הקומץ במחשבה ואת הלבונה בשתיקה" ופליגי!

⁹³ פסקה זו התווספה על פי כתבי יד.

אימא: וכבר נתן את הלבונה בשתיקה מעיקרא.

רפ"י

בשתי דעות. דאחד הקטיר קומץ במחשבה ואח"כ הקטיר חבירו לבונה בשתיקה דמשו"ה פליגי רבנן דליכא למימר על דעת ראשונה עשה:

בד"א. דבמתנה אחת פיגל בדמים הניתנין כו' בברייתא דזבחים (דף מב.):

מ"ג דיום הכיפורים. ח' הזאות דפר בין הבדים אחת למעלה ושבע למטה וחי' דשעיר הרי ט"ז וכנגדו בהיכל כדאמרי' במס' יומא (דף ג'): הרי ל"ב וד' קרנות המזבח הפנימי הרי ל"ו על טהרו של אותו מזבח כשהדם הפר והשעיר מעורבין ביחד הרי מ"ג:

י"א של פר כהן משיח. ז' הזאות על הפרוכת וד' מתנות דמזבח כדכתיב בויקרא וכן פר העלם דבר:

בראשונה. בין הבדים בשניה על הפרוכת בגי' על מזבח הזהב:

וחייבים עליו כרת. האוכל מבשר הפר:

ופליגי. אפי' פיגל בראשונה פליגי רבנן אלמא לא אמרי' שניה ושלישית על דעת ראשונה עושה:

בשתי דעות. שמת כהן גדול או אירע לו קרי לאחר הזאות דבין הבדים ושמש אחר תחתיו והזה בהיכל דליכא למימר על דעת ראשונה עושה:

הניחא למ"ד. במס' יומא בפי הוציאו לו (ד' מט.):

פר ואפי' דמו של פר. [שנאמר] בזאת יבא אהרן [וגו'] בפר ואפי' בדמו של פר שאם שחטו הראשון ואירע בו פסול יבא אהרן בדמו אל הקדש וא"צ להביא ולשחוט פר אחר לדידיה הוה [מצו] לאוקמיה בבי' דעות:

אלא למ"ד ולא בדמו של פר. לא מצו לאוקומי בשתי דיעות:

אלא אמר רב אשי כגון שפיגל בראשונה ובשניה. ושתק בשלישית דאכתי הוה חצי מתיר:

והא בין בין קתני. דמשמע באחת ולא בשתיים:

שתי תשובות בדבר:

קדא - דהיינו קמיתא!

ועוד - התניא: "אחר כך!"

תרגמא רב חנינא:

בשתי דיעות.

תא שמע:

"במה דברים אמורים: בדמים הניתנין על מזבח החיצון,

אבל דמים הניתנין על מזבח הפנימי, כגון: ארבעים ושלש של יום הכיפורים,

ואחת עשרה של פר כהן משיח,

ואחת עשרה של פר העלם דבר של ציבור,

פיגל בין: בראשונה,

בין בשניה,

ובין בשלישית -

רבי מאיר אומר:

פיגול,

וחייבין עליו כרת.

וחכמים אומרים:

אין בו כרת,

עד שפיגל בכל המתיר."

קתני מיהא: "פיגל בין בראשונה בין בשניה ובין בשלישית" ופליגי!

וכי תימא: הכא נמי בשתי דעות - הניחא למאן דאמר: בפר ואפילו בדמו של פר,

אלא למאן דאמר: "בפר ולא בדמו של פר" מאי איכא למימר?

אמר רבא:

הכא במאי עסקינן:

כגון: שפיגל - בראשונה,

ושתק - בשניה,

ופיגל - בשלישית,

דאמרינן:

אי סלקא דעתך: "כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה" - מיהדר פיגולי בשלישית למה לי?

מתקיף לה רב אשי:

מידי שתק קתני!?

אלא אמר רב אשי:

הכא במאי עסקינן: כגון שפיגל בראשונה ובשניה⁹⁴,

דאמרינן: אי סלקא דעתך "כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה" - מיהדר פיגולי בשניה למה לי?

טז, ב והא "בין ... בין" קתני!

קשיא.

⁹⁴ בויילנא: ובשלישית וגם בשורה הבאה, אך שיטה מקובצת ועוד לא גורסים, ויש המקיימים את הגירסה בויילנא.

13. טז, ב

רס"י

ירצה. פיגול הוא לא ירצה (ויקרא יט) וכתוב בכשר ירצה לקרבן אשה (שם כב):
אף פסול עד שיקרבו כל מתירין.
 לא מחייבין כרת על אכילת פסול עד שיקרבו כל מתירין באותה עבודה שהוא מתפגל בה:
והאי כיון דחשיב כו'. ואי קשיא בקומץ ושוחט נמי לימא דלא מפגל דכי חשיב (בקבלה) איפסול כי זריק מיא בעלמא זריק לאו פירכא היא דהתם אותה עבודה שפיגל בה נעשית כולה בקדושתה אבל הנך הזאות חדא עבודה היא:
משכחת לה. דמפגלי כולהו:
בד' פרים וד' שעירים. פר ושעיר פנים וחישוב עליו ונשפך הדם לאחר הזאות פנים והביא פר ושעיר א' להיכל וא' למזבח לשבע הזאותיו וכן לקרנות דבכל א' קרבו מתירין דהא כולם כשרים וא"צ לחזור ולהזות מן השני בפנים ובמקום שפוסק הוא מתחיל כדאמרין במסכת יומא בפרק הוציאו לו (דף סא.):
לפיגול מרצה. לענין כן הן חשובות שלא יצא מידי פיגול:

אמר מר:

"דבי מאיר אומר: פגול וחיבין עליו כרת."

מקדי כרת לא מחייב עד שיקרבו כל המתירין!

דאמר מר:

"ירצה"⁹⁵ (ויקרא ז, יח) - **בהרצאת בשר, בן הרצאת פסול.****מה הרצאת בשר - עד שיקרבו כל המתירין.****אף הרצאת פסול - עד שיקרבו כל המתירין."**

והאי כיון דחשיב בה בפנים - פסליה,

כי מדי בהיכל - מ"א בעלמא הוא דקא מדי!

אמר רבה:

משכחת לה בארבעה פרים, וארבעה שעירים.

רבא אמר:

אפילו תימא: פר אחד ושעיר אחד לפגולי מרצי.

⁹⁵ ואם האכל יאכל ממנו זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אותו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא

14. טז, ב

כ"י

מערבין לקרנות. פלוגתא היא בפרק הוציאו לו (שם דף נז:):
הא דקתני מ"ג כמ"ד מערבין.
 דם פר ושעיר בשעת ארבע מתנות דקרנות דמזבח הפנימי:
והא דקתני מ"ז כמ"ד. מכל אחד נותן די מתנות ואייתר להו ד':
שירים. של כל ההזאות מעכבי אם לא שפכן על יסוד מזבח החיצון והוור להו מ"ח:
והא דקתני מ"ז כמ"ד שירים לא מעכבי. ופלוגתא היא בפרק הוציאו לו (שם דף ס:):

"ארבעים ושלש [של יום הכיפורים]."

והתניא:
"ארבעים ושבוע!"

לא קשיא:
 הא - כמאן דאמר: מערבין לקרנות,
 והא - כמאן דאמר: אין מערבין.

והתניא:
"ארבעים ושמונה!"

לא קשיא:
 הא - כמאן דאמר: שירים מעכבין,
 הא - כמאן דאמר: שירים לא מעכבין.

15. טז, ב

ר"י

פיגל בהולכת קומץ מאי. מי
 הוא חצי עבודה ופליגי רבן עד
 שיפגל בכל המתיר כלומר אף
 בהולכת לבונה או לא פליגי:
קמיצה. דהויא עבודה שלימה
 דאין קמיצה בלבונה:
כהקטרה. ופליגי:
כל עבודה שאינה מתרת. כגון
 הולכה דלא מיעכבא דאפשר
 להושיט זה לזה:
חשובה לפגל עליה בפני עצמה.
 דליכא למימר עד שיפגל בכל
 המתיר דהא לאו מתיר הוא ואין
 כח לאחרת לעכב: שחיתתה
 אינה מתרת לא בשר ולא
 אימורין דזריקה מתירתן:
כבא להתיר דמי. ובעינן עד
 שיפגל בכל המתיר:
הקדים מולים לערלים.
 בשחיתת פסח מיירי דשחט סימן
 ראשון למולים סימן שני
 לערלים:
וקיימא לן. בפי תמיד נשחט
 במסי פסחים (דף סג.) אלמא
 בעבודה שאינה מתרת ולא
 מקדשת כגון הכא דליכא לחם
 דתתקדש ליה שחיטה פליגי נמי
 רבן:
בד"א. דמפגלין בעבודת הקומץ
 והיינו ההיא ברייתא דמותיב רב
 אחא בר רב הונא לעיל:
מאי לאו בהילוך דהקטרה.
 וקתני דלא פליגי רבן ותיבתא
 דריש לקיש:
הילוך דמתן כלי. כשמוליכו
 לתנו בכלי דההיא עבודה
 שלימה היא דאין מתן כלי
 בעבודת לבונה:
תני הכי. בהילוך ובמתן כלי: בא
 לו להולכה מיבעי ליה:

איבעיא להו:
 פיגל בהולכה - מהו?

אמר רבי יוחנן:
 הולכה כקמיצה.

וריש לקיש אמר:
 הולכה כהקטרה.

בשקלא לריש לקיש איכא נמי הולכה דלבונה,
 אלא לרבי יוחנן מאי טעמא?

אמר רבא:
 קסבר רבי יוחנן: כל עבודה שאינה מתרת - עבודה חשובה היא לפגל עליה בפני עצמה.

אמר ליה אבוי:
 הרי שחיתת אחד מן הפכשים דעבודה שאינה מתירתה, ופליגי!

דתנן:
 "שחט אחד מן הפכשים לאכול שתי חלות למחר,
 הקטיר אחד מן הבזיבין לאכול שני סדרים למחר,
 רבי מאיר אומר: פגול,

וחייבין עליו כרת.
 וחכמים אומרים: אין בו כרת,
 עד שיפגל בכל המתיר!"

אמר ליה:
 מי סברת לחם בתנור קדוש?
 שחיתת כבשים מקדשא ליה,
 והבא לקדש כבא להתיר דמי.

מתיב רב שימי בר אשי:
 "אחרים אומרים:
 הקדים מולים לערלים - נשר,
 הקדים ערלים למולים - פסול".
 וקיימא לן דבחצי מתיר פליגי!

אמר ליה:
 מי סברת דם בצואר בהמה קדוש?
 דם סבין מקדשא ליה,
 והבא לקדש כבא להתיר דמי.

תא שמע:
 "במה דברים אמורים: בקמיצה,
 ובמתן כלי,
 ובהילוך".

מאי לאו הילוך דהקטרה!

לא! הילוך דמתן כלי.

אי הכי "במתן כלי ובהילוך"?! 'בהילוך ובמתן כלי' מיבעי ליה!

הא לא קשיא:
 תני הכי.

רש"י

"בא לו להקטרה" - 'בא לו להולכה' מיבעי ליה!

הא לא קשיא,

כיון דהולכה צורף דהקטרה היא, קרי לה "הקטרה".

אלא "נתן את הקומץ בשתיקה" - 'הוליד' מיבעי ליה!

קשיא.

16. טז, ב

רס"י

הקטיר כדי שומשום. כשיעור שומשום וכן עשה עד שהקטיר כל הקומץ וכן בלבונה [מהו] פיגל או לא:

כרבי מאיר. דאמר מפגלים בחצי מתיר והכא נמי כל שומשום ושומשום חשיב ליה כחצי מתיר:

כרבנן. דאמרי אין בו כרת אבל פסול הוא:

כרבי. דאמר לעיל (דף יד.) אומר אני שזה כשר דאין חצאין מצטרפין:

דחישב כשיעורו. שחישב כשיעור הקטרה שלימה ביחד:

הכא חישב בכל המתיר. בקומץ ובלבונה חשיב כה"ג כל המתיר:

דלא הדר מלייה. לשיעור אכילה מאותה עבודה שחישב בכבש האחד ובחלה האחרת השלמה זית ולא חישב לא באותו כבש ולא באותה חלה:

מאן דאמר פיגול קסבר דרך הקטרה בכך. והוה ליה מחשב בעבודה כשרה והוי כמקטיר כזית על מנת לאכול זית שירים למחר:

ומאן דאמר פסול קסבר אין דרך הקטרה בכך. ולא פסל מחשבתו אבל דרך הקטרה בכך והקטרה מעלייתא היא:

הקטיר שומשום לאכול שומשום, עד שפלה קומץ פולו:

רב חסדא ורב המנונא ורב ששת:

חד אמר: פיגול.

וחד אמר: פסול.

וחד אמר: כשר.

לימא:

מאן דאמר "פיגול" - כרבי מאיר.

ומאן דאמר "פסול" - כרבנן.

ומאן דאמר "כשר" - כרבי.

ממאי?

דלמא: עד כאן לא קאמר רבי מאיר התם אלא דחישב בשיעורו,

אבל הכא דלא חישב בשיעורו - לא!

ועד כאן לא קא אמרי רבנן התם אלא דלא חישב ביה בכוליה מתיר,

אבל הכא דחישב ביה בכוליה מתיר - הכי נמי דפגיל!

ועד כאן לא קא אמר רבי התם אלא דלא הדר מלייה מאותה עבודה,

אבל הכא דהדר מלייה מאותה עבודה - הכי נמי דפסיל!

אלא,

מאן דאמר "פיגול" - דברי הכל.

מאן דאמר "פסול" - דברי הכל,

מאן דאמר "כשר" - דברי הכל.

"מאן דאמר "פיגול" - דברי הכל" קסבר: דרך אכילה בקד, ודרך הקטרה בקד.
 "ומאן דאמר "פסול" - דברי הכל" קסבר:⁹⁶ דרך אכילה בקד, ואין דרך הקטרה בקד,
 והואי לה כמנחה שלא הוקטרה.
 "ומאן דאמר "כשר" - דברי הכל" קסבר: דרך הקטרה בקד, ואין דרך אכילה בקד.

⁹⁶ בוילנא הגירסה: (אין) מסורת הש"ס מוחק, חלקו הפרשנים כיצד להסביר את הסוגיה עם או בלי, משום שכבר בוילנא מופיע המילה "אין" בסוגרים עגולות ובדר"כ מקובלנו בלימוד לדלג, לכן בחרתי גירסה ופרשנות זו

17. טז, ב-יז, א

רס"י

חריפי דפומבדיתא. מפרש בפ"ק דסנהדרין (דף יז:) עיפה ואבימי בני רחבה דפומבדיתא:
הקטרה מפגלת הקטרה. הקטיר קומץ ע"מ להקטיר לבונה לאחר זמן פיגול ואע"ג דאין מתיר מפגל את המתיר ולא דמי לשוחט את הכבש לאכול מחבירו למחר כדמפרש לקמן דהתם לא איקבעו בחד מנא הכא איקבעו בחד מנא:
מאי לאו הקטרה דומיא. דקומץ ונותן בכלי:
מה הנך. בין חישוב לאכול שירים למחר בין חישוב להקטיר לבונה פיגל:
קומץ לאו מתיר דלבונה הוא. דאמרן לעיל (דף יג:) דאינה בעיכוב מנחה:
א"ל אביי. לרב מנשיא:
עני מרי. ענני אדוני:
משמיה דרב. כלומר אמרה רב חסדא להא מילתא משמיה דרב:
מ"ט. שניהם כשרין:
כחד דמו. מפגל להקטרה דלבונה דמי וה"מ לר"מ ולרבנן אבל לר' יוסי דבריש פירקין אין מתיר מפגל את המתיר ולא מפגלא הקטרת קומץ להקטרת לבונה:

יא,

אמרי חריפי דפומבדיתא:

הקטרה מפגלת הקטרה, ואפילו לרבנן דאמרי: "אין מפגלין בחצי מתיר" - הני מילי: היכא דחישב ביה בשירים, ולבונה במילתא קיימא. אבל הכא דחישב לה בלבונה כמה דחישב ביה בכוליה מתיר דמי.

אמר רבא:

אף אגן נמי תנינא:

"זה הכלל:

כל הקומץ,

ונותן בכלי,

והמוליק,

והמקטיר - לאכול דבר שדרכו לאכול,

ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר חוץ למקומו - פסול,

ואין בו ברת.

חוץ לזמנו - פגול,

וחייבין עליו ברת."

מאי לאו הקטרה דומיא דהנהך,

מה הנהך בין לאכול בין להקטיר - אף הקטרה בין לאכול בין להקטיר.

לא!

הנהך: בין לאכול בין להקטיר,

הקטרה: לאכול - אין,

להקטיר - לא.

יתיב רב מנשיא בר גדיא קמיה דאביי,

ויתיב וקא אמר משמיה דרב חסדא:

אין הקטרה מפגלת הקטרה,

ואפילו לרבי מאיר דאמר: "מפגלין בחצי מתיר" (מנחות טז.) -

הני מילי היכא דחישב בהו בשירים דקומץ מתיר דידהו,

אבל הכא דקומץ לאו מתיר דלבונה הוא - לא מצוי מפגל ביה.

אמר ליה אביי:

עני מרי, משמיה דרב?

אמר ליה:

אין.

איתמר נמי:

אמר רב חסדא אמר רב:

אין הקטרה מפגלת הקטרה.

אמר רב יעקב בר אידי משמיה דאביי:

אף אגן נמי תנינא:

"שחט אחד מן הבבשים לאכול ממנו למחר - הוא פיגול,

וחבירו כשר.

לאכול מחבירו למחר - שניהם נשרין" (מנחות טז.).

מאי טעמא?

לאו משום דכיון דלאו מתיר דידיה הוא - לא מצוי מפגל ביה.

לא!

התם הוא - דלא איקבע בחד מנא,

אבל הכא - דאיקבע בחד מנא, כי חד דמו.

18. יז, א

כ"י

אבלע לי. הטעימני ולמדני:
ותקילא לי. ושקולה לי כלומר
חביבה עלי:

ה"ג הקטיר קומץ להקטיר
לבונה לאכול שירים. ולא גרסי
ולאכול וזה פירושו הקטיר קומץ
על מנת להקטיר לבונה למחר
וע"מ לאכול שירים למחר:

מאי קמ"ל. קא ס"ד דמשום
חדא מהנד מחשבות מפגלא וחד
מינייהו אשמעינן ופיגול משום
מחשבת להקטיר לבונה למחר
הוא ולא משום לאכול שירים
דאין מפגלין בחצי מתיר:

לימא הקטיר קומץ להקטיר
לבני. ולא לימא לאכול שירים
כיון דהיא מחשבה לא מהניא
למה לי מחשבה בהדי קמייתא
ואי פיגול משום לאכול שירים
הוא דמפגלין בחצי מתיר אבל
להקטיר לבונה לא מהניא למה
לי לצרפה בחדא:

ואי תרוייהו קמ"ל. ואי לאכול
קאמר שלא חישוב אלא באחת
מהן:

לימא להקטיר לבונה ולאכול
שירים. דמשמע תרתי מיולי
הקטיר קומץ להקטיר לבונה או
לאכול שירים למחר:

דפשטא לה מחשבה בכולה
מנחה. ואע"ג דלא מפגל בחדא
מינייהו השתא דחשיב בתרוייהו
מפגלא:

הא מיפלג פליגי. דלרבנן אין
מפגלין בחצי מתיר:

ולימא. ליה רב יצחק לתנא דלא
לשנייה ולוקמא כדקתני פיגול:
ור"מ היא. ואמאי שני מילתיה
ותירץ ליה פסול:

תנא דברי הכל אתנייהו. הלכך
איכא למימר דפסול אתנייהו והא
דתנא פיגול משום דאיחלף ליה
פיגול בפסול:

ה"ז בדברי הכל לא מיחלף ליה.
הלכך אי הוה אתנייהו ה"ז ולא
הוה אמר דברי הכל:

אמר רב המנונא:

הא מילתא אבלע לי רבי חנינא ותקילא לי ככוליה תלמודאי:
הקטיר קומץ להקטיר לבונה⁹⁷ לאכול שירים למחר - פגול.

מאי קא משמע לן?

אי הקטרה מפגלת הקטרה קא משמע לן - לימא: הקטיר קומץ להקטיר לבונה!
אי מפגלין בחצי מתיר קא משמע לן - לימא: הקטיר קומץ לאכול שירים למחר!
אי תרוייהו⁹⁸ קא משמע לן - לימא: הקטיר קומץ להקטיר לבונה ולאכול שירים למחר!

אמר רב אדא בר אהבה:

לעולם קסבר: אין הקטרה מפגלת הקטרה,
ואין מפגלין בחצי מתיר,
ושאני הכא דפשטא ליה מחשבה בכולה מנחה.

תני תנא קמיה דרב יצחק בר אבא:

"הקטיר קומץ לאכול שירים לדברי הכל פגול".

והא מיפלג פליגי!

אלא אימא: לדברי הכל פסול.

ולימא: הרי זה פגול, ורבי מאיר היא!

תנא דברי הכל אתנייהו,

'פיגול' ב'פסול' - מיחלף ליה,

"הרי זה",

ב'דברי הכל' - לא מיחלף ליה.

הדרן עלך הקומץ את המנחה

⁹⁷ במהדורת וילנא: (ולבונה)

⁹⁸ במהדורת וילנא: (אתא)